

Baltasar Porcel

Visat núm. 11
(abril 2011)

L'any 1970, Baltasar Porcel va gravar a París un conjunt d'entrevistes amb Joan Ferrer i Farriol, un dels activistes més importants de la CNT durant la breu vida de la República Espanyola. Ferrer, com milers de catalans, va emigrar a França quan els exèrcits de Franco van posar punt final a la guerra a Catalunya. Les entrevistes enregistrades es van editar de seguida, amb una introducció de Baltasar Porcel, però el llibre no es van publicar fins al 1978, quan Ferrer va morir.

Després de la mort de Ferrer, Porcel va publicar *La revolta permanent* i va firmar l'obra amb el seu nom, si bé a la introducció admet obertament que «*La revolta permanent* és, doncs, l'autobiografia d'un home de vuitanta-un anys, Joan Ferrer i Farriol, contada per ell mateix. [...] Vaig enregistrar aquest llibre, al voltant de cinquanta cintes magnetofòniques, a París, el 1970. Després, en passar-les, vaig trobar-me amb més d'un miler de folis. Joan Ferrer parlava i parlava gairebé sense que jo l'interferís i sense consultar ni llibres ni papers. Era doncs el "record proustià", tot el que quedava arxivat dels anys i dels afanys, el que fluïa». En la introducció del segon volum de les *Obres Completes* de Baltasar Porcel, Xavier Bru de Sala assenyala que «Joan Ferrer, el personatge únic i en realitat l'únic autor del text, parla i parla explicant la seva vida tal com l'ha viscuda». L'any 1978, Baltasar Porcel va rebre el premi Espejo de España per aquesta obra, un premi que èticament potser hauria d'haver estat atorgat pòstumament a Joan Ferrer.

Joan Ferrer va néixer a Igualada l'any 1896. Quan tenia onze anys va començar a treballar en una fàbrica de teixits, deu hores al dia i sis dies a la setmana, a canvi d'un salari precari de cinc pessetes a la setmana. L'any 1910 es va fundar la CNT a Catalunya, amb l'objectiu de defensar els drets dels treballadors, el valor de l'individu i la santedat de la família. Atret per aquests ideals, l'any 1911 Ferrer es va unir a l'organització, on va conèixer i va col·laborar amb Salvador Seguí, conegut amb el sobrenom «El noi de sucre», que havia llegit tota l'obra de Kropotkin. Era un gran defensor de l'educació de la classe treballadora. Tant Joan Ferrer com Salvador Seguí van participar en les cruentes batalles als carrers contra els industrialistes catalans i els seus pistolers, que van tenir lloc a Barcelona entre el 1917 i el 1923. Va ser en aquesta època quan la dictadura de Primo de Rivera va aconseguir estabilitzar, gràcies a una severa repressió dels anarquistes, la situació política espanyola fins al 1931, any del naixement de la Segona República. Durant aquest període, Ferrer es va mostrar activament implicat amb l'organització i va escriure articles en publicacions subversives. L'any 1936 va ser elegit com a tinent d'alcalde del seu poble, Igualada, on va contribuir activament a la col·lectivització de les indústries de la zona. A partir del 1937 va ser editor de *Catalunya*, el diari de tarda de la CNT, i el 1938 va cobrir la guerra com a corresponsal del diari de la CNT, *Solidaridad Obrera*. En els seus escrits, explicava el seu concepte de Catalunya i Espanya, vistes des dels ulls d'algú que havia viscut l'opressió per part de la burgesia industrial i les injustícies d'un sistema

polític històricament fracassat. El fragment que presento a continuació il·lustra el poder de la narrativa de Ferrer:

«En les nostres èpoques mortes per la repressió, els de la Unión General de Trabajadores utilitzaven una tàctica molt diferent a l'anarquista, amb l'acció directa que atreia la fúria de les autoritats i el rebuig de la burgesia. Ells, en canvi, practicaven l'acció passiva, el que anomenaven "base múltiple". Consistia a crear tot de caixes socials amb diners de cara a les vagues, les malalties, els subsidis d'atur forçós i, quan et mories, et pagaven el taüt, tot l'enterrament i fins i tot el nínxol. Després instituïen les cooperatives, que equival a crear uns interessos força ficticis, perquè es tracta d'anar a buscar una compensació cada any, que ja és ben poca cosa.

»El que passava és que com que l'obrer anava molt just, es ficava en aquells mutualismes, i era com caure en un parany. Quan uns obrers dels afiliats a una Societat Obrera de Resistència volien fer vaga davant les provocacions dels burgesos, els dirigents de la societat, socialistes, els deien: "No la feu pas que no hi ha prou diners". Si eren miners que no volien baixar a la mina perquè les bigues estaven fluixes i hi havia perill, també els deien: "No aneu encara a la vaga, que només hi ha diners per a resistir dues setmanes". I encara: "Si la vaga es perd, ens quedem sense millores i sense ni un ral a la caixa de resistència".

»Nosaltres contrarestàvem: "Això és estúpid. Si vosaltres aconseguíu diners inclús per resistir mig any, i ja em direu com ho aconseguíu amb oficis tan dissortats com els vostres, la burgesia, que és infinitament més rica, pot resistir una aturada molt més perllongada".

»I és que els socialistes volien desviar l'atenció cap a les eleccions. "Voteu aquest per regidor, que afavorirà l'obrer". Després va ser per diputat provincial. A continuació per al Congrés de Madrid: "Voteu els candidats socialistes, que donaran treball i lleis socials, les vuit hores i la protecció al vell i a l'invàlid". Però si no volien una vaga, com ho farien per a plantar cara a tota la burgesia espanyola des de les Corts? Sempre donaven llargues a tot, programes a llarg termini, que aparentment eren raonables, però que deixaven irresolt el moment present, tots els moments, anys i anys».

Aquest fragment forma part de la traducció catalana publicada el 1991 a les *Obres Completes* de Baltasar Porcel, basada en el llibre original que va aparèixer el 1978 en espanyol i el qual és una traducció de Porcel de les cintes originals, en què Ferrer parlava en català. A pesar de tot aquest tràfec de llengües, el lector pot copsar la franquesa i la força de la seva lluita, tant ideològica com física, que relata al llarg de quatre-centes pàgines. Durant el seu exili a França, on va romandre fins i tot després de la mort de Franco, Ferrer va continuar la seva lluita escrivint articles als diaris de la CNT des de Toulouse i París. Sempre va mantenir la fe en un món millor per als treballadors. La vida de Ferrer va ser la vida de tots els homes, una crida universal a la veritat i la justícia. Segurament la millor manera de concloure aquest homenatge a Ferrer és citant un fragment de l'última pàgina del seu llibre:

«Quant a la lluita he estat molt fidel a les meves conviccions, m'hi he donat tant com he pogut, i de vegades fins i tot més. I ara, a l'edat de vuitanta-dos anys, de tant en tant faig un petit balanç, un balanç ràpid, i penso que la meua vida ha estat ben aprofitada. No em penedeixo de res i estic satisfet d'haver-la viscuda en tots els sentits».

La traducció anglesa de Getman va obtenir el primer premi en un concurs de traduccions catalanes convocat l'any 1999 i patrocinat per la Universitat Catòlica d'Amèrica de Washington, DC. Ha estat publicada com a llibre electrònic a Internet, però de moment cap editor no s'ha decidit a publicar-la en paper. El doctor Stanley Payne, professor emèrit a la Universitat de Wisconsin i probablement l'hispanista més destacat dels Estats Units, avalat pels seus vint-i-set llibres sobre la Guerra Civil i la

dictadura franquista, ha llegit la traducció i ha afirmat que *La revolta permanent* és un testimoni oral sobre la història de la CNT extraordinari que mereixeria comptar amb un públic angloparlant molt més ampli.

Traduït per Maria Riera